

AGNIESZKA BERNARDELLI

Japońskie ubezpieczenie od fałszywego oskarżenia o molestowanie w środkach komunikacji miejskiej – innowacja czy marketing?

Niektóre produkty ubezpieczeniowe są w swojej konstrukcji stosunkowo uniwersalne i można je wykorzystać niezależnie od kraju, w którym się je nabywa. Jednak część oferty zakładów ubezpieczeń dopasowywana jest do lokalnych potrzeb społeczności. W Stanach Zjednoczonych nie dziwią kompleksowe ubezpieczenia ślubów i wesel, natomiast w Japonii od niedawna można ubezpieczyć się od fałszywego oskarżenia o molestowanie w publicznych środkach transportu. Faktycznie, nękanie seksualne w metrze jest od dłuższego czasu ogromnym problemem, szczególnie w dużych japońskich miastach, takich jak Tokyo czy Kyoto. Kultura kraju i duża rola hierarchii w społeczeństwie utrudniają ofiarom (głównie młodym dziewczynom) wskazywanie i oskarżanie sprawców (głównie starszych od nich mężczyzn). Dopiero od niedawna można zaobserwować rosnącą świadomość i coraz liczniejsze przypadki reakcji na niechciane zachowania natury seksualnej. Budzi to spore emocje wśród mężczyzn, którzy obawiają się kierowania pod ich adresem fałszywych oskarżeń.

W odpowiedzi na te obawy jeden z japońskich ubezpieczycieli wprowadził do swojej oferty produkt reklamowany jako ubezpieczenie od fałszywych oskarżeń o molestowanie. Produkt jest podzielony na trzy obszary: ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, pokrycie kosztów reprezentacji prawnej, w tym honorarium adwokata, oraz pokrycie kosztów konsultacji prawnej.

Celem artykułu będzie bliższe przyjrzenie się temu produktowi i ustalenie, czy na pewno stanowi innowację w zakresie ubezpieczania odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym oraz ubezpieczeniu ochrony prawnej, czy też japoński zakład ubezpieczeń wykorzystał zabiegi marketingowe w celu dotarcia ze standardowym produktem do konkretnej grupy odbiorców, w odpowiedzi na zgłaszane przez nich zapotrzebowanie w tym zakresie.

Słowa kluczowe: ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej; molestowanie; innowacyjne produkty ubezpieczeniowe.

Wstęp

Celem artykułu jest przybliżenie oferowanego od niedawna w Japonii ubezpieczenia od fałszywego oskarżenia o molestowanie. Produkt wydaje się bardzo innowacyjny, dopasowany do specyficznych potrzeb obywateli Japonii, w szczególności zamieszkujących duże miasta.

W artykule zostaną przybliżone okoliczności wprowadzenia produktu na rynek w kontekście problemu z napastowaniem seksualnym w miejscach publicznych w Japonii. Sam produkt zostanie poddany analizie na podstawie materiałów udostępnianych przez zakład ubezpieczeń, który wprowadził go do swojej oferty. Ostatecznie celem pracy jest ustalenie, czy ubezpieczenie oferowane przez Japan Shogaku Tanki Hoken¹ faktycznie stanowi nowość w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej oraz ubezpieczenia ochrony prawnej – przynajmniej w Japonii, czy też zakład posłużył się tylko zabiegami marketingowymi w celu zwiększenia sprzedaży poprzez przyciągnięcie klientów zgłaszających nowe potrzeby, oferując im standardowy, znany już wcześniej produkt.

1. Napastowanie seksualne w Japonii

Od 10 września 2015 roku w Japonii można nabyć ubezpieczenie od fałszywego oskarżenia o molestowanie w środkach komunikacji publicznej.² Nie jest to oficjalna nazwa produktu, ale w ten sposób jest on reklamowany, dlatego właśnie tak będzie określany w artykule.

Rozważania związane z omawianym ubezpieczeniem warto rozpocząć od nakreślenia problemu z napastowaniem seksualnym w Japonii. Pierwsze spotkanie z tym produktem może nasuwać wyobrażenia o pewnej ciekawostce na rynku ubezpieczeniowym, lecz w gruncie rzeczy niepotrzebnej fanaberii. Japonia od dawna zadziwia świat, dlatego nietypowość usług oferowanych w tym kraju nie powinna zaskakiwać. Jednak bliższa analiza problemu napastowania seksualnego wskazuje na to, że jest on nie tylko bardzo poważny, lecz również niezwykle powszechny, kontrowersyjny i budzący silne emocje społeczne, a także powodujący poważne konsekwencje prawne.

Dotykanie części intymnych współpasażerów środków komunikacji zdarza się w każdym kraju, z różną częstotliwością. Jednak w Japonii jest to zjawisko nagminne, szczególnie w dużych miastach, które pomagają zachować anonimowość, dając sprawcom poczucie bezkarności. Osoby dopuszczające się takich czynności nazywa się w języku polskim *froterystami*. Zjawisko *froteryzmu* definiuje się jako „osiąganie satysfakcji seksualnej w wyniku ocierania się o ciało obcej osoby w zatłoczonych miejscach publicznych”.³ W Japonii na takie osoby przyjęło się mówić *chikan*. Istnieje także żeński odpowiednik tego słowa (*chijo*), jednak zdecydowaną większość sprawców stanowią mężczyźni, najczęściej działający w zatłoczonych pociągach. W 2001 roku

1. Insurance Business, *Japanese insurer launches 'groping' coverage*, 23.11.2015, <http://www.insurance-businessmag.com/us/news/breaking-news/japanese-insurer-launches-groping-coverage-26881.aspx> [dostęp: 06.05.2017].
2. C. Baseel, *Japanese company offers insurance plan to protect against false train groping accusations*, <http://en.rocketnews24.com/2015/11/12/japanese-company-offers-insurance-plan-to-protect-against-false-train-groping-accusations/> [dostęp: 06.05.2017].
3. *Froteryzm* [in. *frotteuryzm, dawniej ocieractwo*], Gazeta.pl 4.02.2013, http://zdrowie.gazeta.pl/Zdrowie/1,105912,13344603,Froteryzm_in_frotteuryzm_dawniej_ocieractwo.html [dostęp: 06.05.2017].

przeprowadzono ankietę w dwóch tokijskich szkołach średnich, z której wynika, że ponad 70% uczennic padło ofiarą niechcianych zachowań natury seksualnej w środkach transportu publicznego.⁴ Jedna z działaczek na rzecz przeciwdziałania tego rodzaju przemocy przyznaje, że gdy sama uczęszczała do szkoły, problem dotyczył w zasadzie każdej znanej jej uczennicy.⁵ Żadna z nich jednak nikomu tego nie zgłosiła, co zapewne związane jest z bardzo hierarchiczną i patriarchalną strukturą społeczną w Japonii. Przeciwdziałanie się osobom starszym, zwłaszcza mężczyznom, wciąż jest postrzegane jako zachowanie sprzeczne z zasadami, odstępstwo od normy. W zasadzie wydaje się, że dopiero w ostatnich latach zaczęto w ogóle zwracać uwagę na ten problem. Sporo kobiet przyznaje, że gdy – w czasach szkolnych – podróżowały w mundurkach, były molestowane regularnie, natomiast w momencie ukończenia szkoły ich problemy się skończyły.⁶

Jest to szczególnie istotne, gdyż większość ofiar to bardzo młode dziewczyny, nawet dziesięcio-, jedenastoletnie, które są w zasadzie bezbronne. Seksualizacja dzieci w Japonii nie jest zresztą niczym nowym. O ile nagrywanie i dystrybuowanie pornografii dziecięcej zostało zakazane w 1999 roku, o tyle samo jej posiadanie było całkowicie legalne do połowy 2014 roku.⁷ Do dziś zakaz nie dotyczy filmów animowanych, w których w zasadzie wszystko jest dozwolone, łącznie z seksualnym przedstawianiem małych dzieci. Mimo zdelegalizowania dziecięcej pornografii w 2016 roku organizacje broniące praw człowieka oraz praw dzieci alarmowały, że jest ona dalej bardzo łatwo dostępna, a policja działa opieszale albo w ogóle nie reaguje, tłumacząc się tym, że trudno byłoby jej sprawdzać wiek wszystkich osób zaangażowanych w produkcję filmów.⁸

Tematem artykułu są co prawda fałszywe oskarżenia o molestowanie, a nie pornografia, lecz trudno całkowicie rozgraniczać oba problemy. Postać chikana jest bardzo często wykorzystywana w pornografii, nawet fetyszyzowana, co z pewnością nie wpływa na ograniczanie zjawiska, a tylko je wzmacnia. Istnieje wiele miejsc w głównych japońskich miastach, które oferują mężczyznom spełnienie swoich fantazji związanych z froteryzmem poprzez stylizację swoich lokali na wagony pociągów. Nie można jednak powiedzieć, że największe miasta – w tym przede wszystkim Tokyo – nie robią nic w związku z coraz częstszym zgłaszaniem się osób poszkodowanych. Niektóre firmy przewozowe wprowadziły kursujące w godzinach szczytu wagony tylko dla kobiet, oznaczone na różowo. Co ciekawe, takie osobne wagony dla kobiet wprowadzono po raz pierwszy już w 1912 roku, lecz zniknęły one w latach 50. W 2000 roku zostały ponownie uruchomione, właśnie w związku z napastowaniem seksualnym w pociągach.⁹ W metrze pojawiają się także plakaty informujące o zagrożeniach, prowadzone są kampanie informacyjne, jednak ich skuteczność pozostaje wątpliwa. Takie plakaty pokazują groźne sytuacje w sposób infantylny, przedstawione na nich postacie są przerysowane i stylizowane na animowane. Wizerunki obrazujące chikanów znajdują się w bliskim sąsiedztwie plakatów ostrzegających przed kradzieżą czy zbyt głośnym

4. I. Gately, *Rush Hour: How 500 Million Commuters Survive the Daily Journey to Work*, Head of Zeus Ltd, London 2014.

5. I. Shiori, *Sexual Assault in Japan: 'Every girl was a victim'*, <http://www.news24.com/World/News/sexual-assault-in-japan-every-girl-was-a-victim-20170308> [dostęp: 06.05.2017].

6. *Ibidem*.

7. M. Hellman, *Japan Finally Bans Child Pornography*, <http://time.com/2892728/japan-finally-bans-child-pornography/> [dostęp: 06.05.2017].

8. TheJournal, *Child pornography is still widely available in Japan, a year after it was criminalised*, www.thejournal.ie/japan-child-abuse-2966815-Sep2016/ [dostęp: 06.05.2017].

9. I. Gately, *op. cit.*

słuchaniem muzyki w miejscach publicznych, co podkreśla marginalizację problemu. Ponadto cechą charakterystyczną większości kampanii jest skupienie się na potencjalnych ofiarach, a nie na dotarciu do potencjalnych sprawców. Zamiast stygmatyzować groźne zachowania, jedynie przed nimi przestrzegają.

2. Niepokoje i kontrowersje

Nie można jednak powiedzieć, że ofiary są zupełnie bezbronne. W związku z coraz szerszym nagłaśnianiem problemu rośnie liczba kobiet, które od razu reagują na niechciany kontakt fizyczny, głośno zwracając uwagę sprawcy. Obcokrajowcy mieszkający w większych japońskich miastach mówią nawet, że takiemu sprawcy bardzo trudno się później oddalić, współpasażerowie pilnują, żeby zatrzymać go na miejscu zdarzenia do przyjazdu policji lub innych służb. W dyskusji dotyczącej fałszywych oskarżeń o molestowanie pojawia się wiele głosów radzących podejrzanym wręcz ucieczkę, bowiem w sytuacji, w której poszkodowana kobieta doprowadzi sprawę do sądu, wyrok skazujący zapada w ponad 99% przypadków.¹⁰ Skazani prawomocnym wyrokiem sądu mogą spodziewać się wyroku do 7 lat pozbawienia wolności.¹¹ Mężczyźni pragną za wszelką cenę uniknąć oskarżenia, gdyż areszt bez przedstawienia zarzutów może trwać nawet 23 dni.¹² Tak długą nieobecność w pracy trzeba usprawiedliwić, a szczerze wyznanie przyczyny zatrzymania może prowadzić do niekorzystnych dla oskarżonego konsekwencji. W Azji praca jest jedną z największych wartości. Dotyczy to również Japonii, gdzie ludzie pracują po sześć, nawet siedem dni w tygodniu, o wiele dłużej, niż jest to przyjęte w Europie, a utrata pracy prowadzi niekiedy do odebrania sobie życia.

Niepokoje społeczne związane z froteryzmem – a raczej obawy przed fałszywym oskarżeniem – są na tyle duże, że nakręcono na ten temat film, oparty na prawdziwej historii pracownika biurowego, który został uniewinniony od stawianego zarzutu dopiero po 5 latach batalii sądowej.¹³ Produkcja miała na celu między innymi ukazać nieprawidłowości w japońskim systemie prawnym i wywołała duże emocje. Coraz częściej pojawia się więc obawa po stronie mężczyzn, że zostaną oskarżeni niesłusznie, o co – jak argumentują – nietrudno, zważywszy na przerażający tłok w metrze. Wspomniany film także przyczynił się do tego, że mężczyźni coraz częściej odczuwają potrzebę zabezpieczenia się na wypadek fałszywego oskarżenia.

3. Nowy produkt – zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń

Z pomocą postanowił przyjść jeden z zakładów ubezpieczeń działających na japońskim rynku. We wrześniu 2015 roku Japan Shogaku Tanki Hoken wprowadził do swojej oferty specjalne

10. J. Stuart, *Guilty and NEVER Proven Innocent – Every Male Train Rider's Nightmare in Japan*, <http://en.rocketnews24.com/2013/05/14/guilty-and-never-proven-innocent-every-male-train-riders-nightmare-in-japan/http://en.rocketnews24.com/> [dostęp: 06.05.2017].

11. R. Buerk, *Tokyo police act on train gropers*, BBC News, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8254389.stm> [dostęp: 06.05.2017].

12. Government of Canada, *An overview of the criminal law system in Japan*, <https://travel.gc.ca/travelling/advisories/japan/criminal-law-system> [dostęp: 06.05.2017].

13. *Soredemo boku wa yattenai*, <http://www.imdb.com/title/tt0794350/> [dostęp: 06.05.2017].

ubezpieczenie od fałszywego oskarżenia o molestowanie w środkach komunikacji publicznej, którego nazwa brzmi: 'Legal Consultation Fee Insurance with False Chikan Accusation Hotline'.¹⁴ Nawiązuje więc bezpośrednio do tego, w jaki sposób ubezpieczenie jest reklamowane.

W różnych artykułach poświęconych temu produktowi można przeczytać, że ubezpieczyciel zobowiązuje się do pokrycia wszelkich kosztów konsultacji prawnej w ciągu 48 godzin od zdarzenia (zarówno po stronie oskarżonego, jak i poszkodowanego), gdyż tyle czasu zajmuje zwykle oficjalne przedstawienie sprawy prokuratorowi. Z oferowanej przez ubezpieczyciela usługi można skorzystać raz w okresie ubezpieczenia.¹⁵

W celu lepszego poznania produktu postanowiono zapoznać się z ogólnymi warunkami ubezpieczenia oraz innymi dokumentami udostępnionymi przez zakład ubezpieczeń. Niestety wszystkie te dokumenty są sporządzone wyłącznie w języku japońskim. Artykuł bazuje na roboczym i nieprofesjonalnym tłumaczeniu, co z pewnością mogło przyczynić się do niedokładnej analizy – produkt wydaje się jednak na tyle interesujący, że mimo to zostanie zaprezentowany.

Według ogólnych warunków ubezpieczenia za wypadek ubezpieczeniowy należy uznać popełnienie przestępstwa czy czynu niedozwolonego na terenie Japonii, w wyniku którego może dojść do skazania prawomocnym wyrokiem sądu.¹⁶ Dotyczy to zniszczenia mienia osoby trzeciej, uszkodzenia jej ciała, a także naruszenia jej nietykalności cielesnej. Wypadek może mieć miejsce w domu, w pracy, na terenie należącym do ubezpieczonego, a także w miejscach życia codziennego, również w czasie użytkowania publicznych środków komunikacji. Wypłata świadczenia faktycznie ograniczona jest do jednego zdarzenia, oczywiście w granicach odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. W razie skazania przez sąd świadczenie będzie pokrywało zasądzoną kwotę, koszty procesu i inne koszty związane na przykład z opóźnieniami. Ubezpieczenie obejmuje także koszty konsultacji prawnej oraz ewentualne honorarium adwokata. Ochroną objęte są także osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym.

4. Wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń

Oczywiście zakład ubezpieczeń nie pokryje każdej zaistniałej szkody. W ogólnych warunkach ubezpieczenia wymienione są okoliczności, za które ubezpieczyciel nie odpowiada. Są to między innymi szkody:

- wyrządzone umyślnie i przez rażące niedbalstwo;
- powstałe w wyniku działań wojennych, rozruchów, zamieszek itp.;
- powstałe w wyniku działania siły wyższej, takiej jak trzęsienie ziemi czy tsunami;
- powstałe w wyniku działania paliw nuklearnych, promieni radioaktywnych oraz wybuchowych;
- powstałe w związku z posiadaniem i używaniem broni palnej;
- spowodowane pod wpływem alkoholu i innych substancji odurzających;
- związane z posiadaniem, prowadzeniem, używaniem statków wodnych, powietrznych, motocykli, pojazdów samochodowych;
- powstałe w wyniku prowadzenia pojazdów mechanicznych bez uprawnień;

14. C. Baseel, *op. cit.*

15. *Ibidem.*

16. <https://www.japan-insurance.co.jp/lawyer/agreement.php> [dostęp: 06.05.2017].

- powstałe w związku z wykonywaniem czynności zawodowych;
- powstałe w związku z zarządzaniem nieruchomością;
- wyrządzone w środowisku.

Oczywiście ubezpieczyciel nie pokryje także szkód, za które osoba ubezpieczona nie ponosi odpowiedzialności cywilnej. Jak widać, są to bardzo typowe wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym. W zasadzie pokrywają się także z wyłączeniami stosowanymi w Polsce.

Produkt reklamowany jest jako ubezpieczenie od fałszywego oskarżenia o molestowanie, jednak w żaden szczególnie sposób nie nawiązuje do tej okoliczności. Analiza ogólnych warunków pozwala jedynie na stwierdzenie, że – pod warunkiem braku winy umyślnej – ubezpieczyciel pokryje zasądzone odszkodowanie oraz dodatkowe koszty związane z odpowiedzialnością cywilną osoby ubezpieczonej, także w przypadkach naruszenia nietykalności cielesnej. Opierając się na lekturze dostępnych dokumentów, należy jednak uznać, że z pewnością nie jest to główny element konstrukcji omawianego ubezpieczenia.

5. Granica odpowiedzialności ubezpieczyciela

Kwestią bardzo istotną jest nie tylko definicja wypadku ubezpieczeniowego czy stosowane wyłączenia, lecz również górna granica odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, która w przypadku omawianego produktu przedstawia się następująco:

Tabela 1. Górna granica odpowiedzialności ubezpieczyciela [kurs NBP na dzień 4.04.2017]

	JPY	PLN
odpowiedzialność cywilna	10 000 000	360 950
koszty konsultacji prawnej	100 000	3 610
koszty reprezentacji prawnej	3 000 000	108 285

Źródło: <https://www.japan-insurance.co.jp/lawyer/agreement.php> [dostęp: 06.05.2017]

Zinterpretowanie, czy są to kwoty duże, czy małe wydaje się dość trudne z dwóch względów. Po pierwsze, nie udało się ustalić, jak często japońskie sądy zasądza odszkodowania w sprawach dotyczących molestowania w miejscach publicznych oraz w jakiej wysokości. Po drugie, podane wartości nawet po przeliczeniu na złote nie dają wyobrażenia o oferowanej ochronie bez żadnego punktu odniesienia. Z tego względu w tabeli poniżej postanowiono wartości na tle przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce w Japonii oraz w Polsce.^{17,18}

17. Trading Economics, *Japonia – przeciętne wynagrodzenia*, <http://pl.tradingeconomics.com/japan/wages> [dostęp: 06.05.2017].

18. Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2017 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1188).

Tabela 2. Górna granica odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń po uwzględnieniu parytetu siły nabywczej

	JPY	krotność przeciętnego wynagrodzenia	teoretyczna wartość dla Polski [PLN]
odpowiedzialność cywilna	10 000 000	33,09	141 056
koszty konsultacji prawnej	100 000	0,33	1 411
koszty reprezentacji prawnej	3 000 000	9,93	42 317

Źródła: <https://www.japan-insurance.co.jp/lawyer/agreement.php> [dostęp: 06.05.2017]; Trading Economics, *Japonia – przeciętne wynagrodzenia*, <http://pl.tradingeconomics.com/japan/wages> [dostęp: 06.05.2017], Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2017 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1188)

Teoretyczna wartość dla Polski została wyliczona jako przeciętne prognozowane wynagrodzenie w gospodarce na rok 2017 przemnożone przezrotność przeciętnego wynagrodzenia, w takiej proporcji, w jakiej ma to miejsce w Japonii.

Łączna suma na poziomie około 200 000 zł nie wydaje się ani skrajnie niska, ani skrajnie wysoka. Na polskim rynku można nabyć ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (także z elementami ochrony prawnej) z podobnymi sumami gwarancyjnymi, od 100 000 zł do 300 000 zł. Zakres oczywiście nie jest identyczny, jednak wystarczająco zbieżny, aby móc te produkty przynajmniej ze sobą zestawić. Oczywiście górna granica odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń jest jedną kwestią, a już inną – wysokość składki. W tabeli poniżej zaprezentowano wysokość składki za omawiane ubezpieczenie.

Tabela 3. Wysokość składki w ujęciu miesięcznym i rocznym [kurs NBP na dzień 4.04.2017]

	Miesięczna	Roczna
Składka w walucie japońskiej	590 JPY	6 400 JPY
Składka w zł	21 zł	231 zł
Stosunek składki do sumy ubezpieczenia	0,20%	0,18%

Źródła: <https://www.japan-insurance.co.jp/lawyer/agreement.php> [dostęp: 06.05.2017], Trading Economics, *Japonia – przeciętne wynagrodzenia*, <http://pl.tradingeconomics.com/japan/wages> [dostęp: 06.05.2017]

Przy zachowaniu proporcji (stosunek składki do przeciętnego wynagrodzenia) w Polsce wysokość składki powinna wynosić około 8 zł w ujęciu miesięcznym oraz 90 zł w ujęciu rocznym. Na polskim rynku cena najbardziej zbliżonego odpowiednika tego ubezpieczenia faktycznie kształtuje się na podobnym poziomie. Co ciekawe, w ofertach polskich zakładów ubezpieczeń istnieje możliwość rozszerzania ochrony poprzez włączanie do niej dodatkowych ryzyk. W przypadku analizowanego ubezpieczenia w Japonii takiej opcji nie ma – zarówno zakres ochrony, jak i składka są takie same, bez względu na osobę ubezpieczającego czy ubezpieczonego.

Zapewne nie można jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy jest to oferta korzystna. Zależy to od wielu czynników, przede wszystkim od indywidualnego postrzegania ryzyka przez ubezpieczającego, potrzeby znalezienia ochrony, jak również od wysokości przeciętnych świadczeń

wypłacanych z tego ubezpieczenia. Pobieżne zestawienie produktu japońskiego z najbliższym polskim odpowiednikiem może jednak sugerować, że oferta nie jest ani bardzo dobra, ani bardzo zła.

6. Innowacja czy marketing?

Niestety, jak widać, trudno nazwać omawiane ubezpieczenie innowacyjnym. Przypomina raczej zwykłe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym, które obejmuje koszty pomocy prawnej. Wydaje się, że ubezpieczyciel chciał pokazać stary produkt od trochę innej strony, żeby zachęcić potencjalnych klientów do jego zakupu. Zakład ubezpieczeń oferuje jednak w ramach tej oferty jedną dodatkową opcję. We wniosku ubezpieczeniowym ubezpieczający jest zobligowany do podania numeru telefonu oraz adresu e-mail na wypadek sytuacji, w której osoba ubezpieczona byłaby niesłusznie oskarżona o molestowanie. Ubezpieczyciel przygotował aplikację do zainstalowania na telefonie – w przypadku oskarżenia wystarczy nacisnąć odpowiedni przycisk, który wysła informację do ubezpieczyciela. Po niedługim czasie reprezentant zakładu dzwoni do ubezpieczonego i informuje go, co i w jaki sposób powinien mówić, aby zminimalizować ryzyko dalszego rozwoju sprawy w niekorzystny sposób.

Jak zostało już wspomniane, wysokość składki jest stała, niezależna od osoby ubezpieczającego czy ubezpieczonego, jego historii, indywidualnych czynników ryzyka. W kwestionariuszu, poza pytaniami dotyczącymi danych osobowych, pojawia się w zasadzie tylko jedno pytanie merytoryczne. Zakład chce wiedzieć, czy klient w ciągu ostatnich trzech lat otrzymał trzy wypłaty z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub sumę wypłat przekraczającą 50 000 jenów.

Ubezpieczenie można nabyć wyłącznie przez Internet, nie jest ono sprzedawane w stacjonarnych placówkach zakładu ani przy wykorzystaniu innych kanałów dystrybucji.

Mimo braku informacji o szkodowości oraz wysokości wypłacanych świadczeń można się domyślać, że skoro produkt pozostaje w ofercie zakładu przez przeszło półtora roku, to jest on opłacalny. Ponadto wiadomo, że jest bardzo wielu zainteresowanych, a sam ubezpieczyciel specjalizuje się w sprzedaży krótkoterminowych, tanich ubezpieczeń¹⁹, tak więc ma na tym polu doświadczenie.

W ramach ciekawostki warto dodać, że problem ten dostrzegany jest także w innych krajach. Jeden z australijskich ubezpieczycieli (coverholder Lloyd's) oferujących ubezpieczenia podróży informuje swoich klientów, że gdy wybierają się do Japonii, mogą liczyć na aplikację z przydatnymi frazami mającymi odstraszać chikanów. Przy zawieraniu umowy zakład udziela informacji, w jaki sposób powinni postępować podróżni, gdyby stali się ofiarą opisanych w artykule sytuacji.²⁰

Zakończenie

Celem artykułu było przedstawienie oferowanego na japońskim rynku ubezpieczenia od fałszywego oskarżenia o molestowanie. W związku z bardzo rozpowszechnionym zjawiskiem napastowania seksualnego w japońskim metrze oraz rosnącą świadomością ofiar potencjalni sprawcy

19. C. Baseel, *op. cit.*

20. Travel Insurance Direct, *Women's safety on Japanese trains*, <https://www.travelinsurancedirect.com.au/tripwise/guide-to-japan/chikan-and-wandering-hands> [dostęp: 06.05.2017].

czują się coraz bardziej zagrożeni fałszywymi oskarżeniami. Jeden z lokalnych ubezpieczycieli pod koniec 2015 roku rozpoczął sprzedaż ubezpieczenia, które ma zapewniać ochronę właśnie w takich wypadkach.

W artykule przybliżono oferowany produkt. Omówiono jego zakres, wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń oraz przeanalizowano wysokość górnej odpowiedzialności ubezpieczyciela. Głównym celem artykułu było ustalenie, czy omawiane ubezpieczenie faktycznie stanowi nowość w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej oraz ochrony prawnej. Z przeprowadzonej analizy wynika, że oferowany produkt nie stanowi innowacji na rynku ubezpieczeń, jest to raczej typowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym z elementami ochrony prawnej. Ubezpieczyciel wyczuł pojawienie się nowych obaw po stronie potencjalnych klientów i odpowiednio dostosował kampanię marketingową, nie zmieniając zakresu ubezpieczenia, a jedynie podkreślając, że pewne sytuacje są w nim objęte ochroną. Stary produkt zyskał nowy wizerunek i sprzedaje się zadowalająco, można zatem wnioskować, że pomysł był dobry i został umiejętnie zrealizowany.

Wykaz źródeł

- Baseel C., *Japanese company offers insurance plan to protect against false train groping accusations*, <http://en.rocketnews24.com/2015/11/12/japanese-company-offers-insurance-plan-to-protect-against-false-train-groping-accusations/> [dostęp: 06.05.2017].
- Buerk R., *Tokyo police act on train gropers*, BBC News, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8254389.stm> [dostęp: 06.05.2017].
- Dołęgowska-Wysocka B., *Coverholder, nowość na polskim rynku*, „Gazeta Ubezpieczeniowa” 29.06.2011, http://www.gu.com.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=40342&catid=142&Itemid=104 [dostęp: 06.05.2017].
- Gately I., *Rush Hour: How 500 Million Commuters Survive the Daily Journey to Work*, Head of Zeus Ltd, London 2014.
- Froteryzm (in. frotteuryzm, dawniej ocieractwo), Gazeta.pl 04.02.2013, http://zdrowie.gazeta.pl/Zdrowie/1,105912,13344603,Froteryzm_in_frotteuryzm_dawniej_ocieractwo.html [dostęp: 06.05.2017].
- Government of Canada, *An overview of the criminal law system in Japan*, <https://travel.gc.ca/travelling/advisories/japan/criminal-law-system> [dostęp: 06.05.2017].
- Hellman M., *Japan Finally Bans Child Pornography*, „Time” 18.06.2014, <http://time.com/2892728/japan-finally-bans-child-pornography/> [dostęp: 06.05.2017].
- <https://www.japan-insurance.co.jp/lawyer/agreement.php> [06.05.2017].
- Insurance Business, *Japanese insurer launches ‘groping’ coverage*, 23.11.2015, <http://www.insurancebusinessmag.com/us/news/breaking-news/japanese-insurer-launches-groping-coverage-26881.aspx> [dostęp: 06.05.2017].
- Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2017 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1188).

- Reuters, *Japan arrests six over child pornography, at least 168 boys abused*, 10.02.2017, <https://www.reuters.com/article/us-japan-childporn/japan-arrests-six-over-child-pornography-at-least-168-boys-abused-media-idUSKBN15POUT?il=0> [dostęp: 06.05.2017].
- Shiori I., *Sexual Assault in Japan: 'Every girl was a victim'*, <http://www.news24.com/World/News/sexual-assault-in-japan-every-girl-was-a-victim-20170308> [dostęp: 06.05.2017].
- Soredemo boku wa yattenai, <http://www.imdb.com/title/tt0794350/> [dostęp: 06.05.2017].
- Stuart J., *Guilty and NEVER Proven Innocent – Every Male Train Rider's Nightmare in Japan*, <http://en.rocketnews24.com/2013/05/14/guilty-and-never-proven-innocent-every-male-train-riders-nightmare-in-japan/> [dostęp: 06.05.2017].
- TheJournal, *Child pornography is still widely available in Japan, a year after it was criminalised*, <http://www.thejournal.ie/japan-child-abuse-2966815-Sep2016/> [dostęp: 06.05.2017].
- Trading Economics, *Japonia – przeciętne wynagrodzenia*, <http://pl.tradingeconomics.com/japan/wages> [dostęp: 06.05.2017].
- Travel Insurance Direct, *Women's safety on Japanese trains*, <https://www.travelinsurancedirect.com.au/tripwise/guide-to-japan/chikan-and-wandering-hands> [06.05.2017].

False groping accusation in public modes of transport insurance in Japan – innovation or marketing?

There are some universal insurance products which can be used regardless of time and place. Some are, however, unique to the demands of targeted clients. For example, a complex wedding insurance is not uncommon in the United States and Japan has recently launched a new product known as 'false chikan accusation insurance' which is aimed at men who may be wrongly accused of molesting women in means of public transport. As it happens, sexual harassment of women in public spaces is very much a problem, especially in big Japanese cities, such as Tokyo or Kyoto. The culture which puts great emphasis on hierarchy and respecting one's elders often discourages victims (usually young women) from pointing out and officially accusing their oppressors (usually older men). Only recently has the issue been openly addressed and girls started to react to unwanted attention and even press charges. It led to men's fear of being falsely accused and having to face not only public judgement but also that of a legal nature.

In the light of increasing uneasiness about one's good reputation, one of Japanese insurers launched a new product aimed to protect those falsely accused. It is divided into three sections: private liability insurance, legal representation costs and legal consultation fee insurance.

The main purpose of this article is to examine this product more closely and try to determine whether it really is as innovative as it sounds or whether the insurance company used marketing tools in order to increase their sales by offering common private liability insurance and legal fees and representation insurance, having noticed new needs of its potential clients.

Keywords: private liability insurance; sexual harassment; innovative insurance products.

AGNIESZKA BERNARDELLI – Studenckie Koło Naukowe „Premium”, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.